

SLOVENSKEGA DELAVCA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1 - DELAVSKA ZBORNICA - TELEFON
ŠT.: 35-29 - POST. ČEK. RAČUN
ŠT. 17.548 - NAROČNINA: ZA
ČLANE ZZZD 2.— DIN MESEČNO -
(24.— DIN LETNO) — ZA DRUGE
NAROČNIKE 3.— DIN MESEČNO
(36.— DIN LETNO) - CENE
OGLASOM PO DOGOVORU -
LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 5. FEBRUARJA 1938.

ŠTEV. 5.

Zrušena je kriza nezaupanja — zrušimo denarno krizo!

Ni mogoče mimo važnega dogodka pretečenega tedna drugače kakor z resnično radostjo.

Za mnogimi leti denarne stiske, v katerih je toliko naših najbolj idealnih gospodarstev delavcev za dvig svojega naroda pretrpelo eno najgorenjših preizkušenj in veliko krivic od nepoučenih, prihaja nov čas svetlega upanja v lepšo bodočnost.

Zalostne, kakor izropane, so stale naše ljudske denarne zadrage po naših farah, žalostno se je ob njihovih praznih blagajnah ustavil mogočni tok življenja.

Zdelo se je, da je bil ogromnemu delu pretečenih desetletij za gospodarski dvig in osvoboditev narodnih sil zadan smuten udarec. Zdelo se je, da so ga narodu tuje sile namenoma podkrepile z različnimi najboljšimi neprimernimi ukrepi, da bi lažje strle odpor svobodnega malega našega naroda in ga usuznjili svojim željam in volji.

Denarna organizacija je ležala na tleh, vera in zaupanje je mrla, ugašalo. Temna je bila bodočnost in nejasna, in mnogo jih je zbegala na veliko škodo njihov samih in celotne naše skupnosti. V tej zbeganosti so hiteli dvigati svoje prihranke brez potrebe. Postali so ti prihranki neplodni, če so jih varovali pri sebi, še češče pa so se porazgubili v brezglavem razsipanju ob nakupovanju nešteti nepotrebnih stvari. Novo varčevanje se je mnogim zdelo nesamet in s težkim delom prisluzeni zneski so ginevali v trenutnih potrošnjah samo radi uživanja.

Narodna vzgoja k varčevanju je utrpela nenadomestljive gospodarske pa tudi moralne vrednote.

Cel narod, vsi stanovi so na tem trpeli. Od malega kmeta in industrijskega delavca pa do veletrgovca in veleindustrijalca, vsi so čutili na sebi te nezdrave razmere. Mnogi so obupavali, tudi najboljši, da bi bilo v dolednem času konec tega zla.

Toda prišli so novi možje in zamenjali so one druge, ki z narodom niso čutili. Pri državnem in narodnem krmilu so vstali možje iz slovenske narodne celote iz njegovega čustvovanja. Tem je bilo v skladu z njihovim življenjskim delom vse na tem, da se narodne sile sproste in obogate. Možje, voljni služiti narodu so zamenjali može, katerim naj bi narod služil v gospodarski sužnosti.

Imena Korošec, Krek, Natlačan so se zopet zarisala v dnevniki naše zgodovine in bodo pričala, napram časom, ko so drugi pisali v njega svojo samopašnost, da je bila v njih ljubezen.

Po zaslugi našega bana dr. Natlačana in obeh naših ministrov stojimo pred velikim upanjem in že delnim izvrševanjem obujanja našega denarnega obtoka. Kdor bo hotel resnici dati pričevanje, bo moral to s priznanjem potrditi, pa naj pripada kateremukoli političnemu ali kulturnemu taboru.

Mi, slovenski katoliški delavci pa se iz srca veselimo, da so to izvršili možje, ki jih štejemo s ponosom za naše najboljše prijatelje. V narodno skupnost

Zahtevamo volitve v Delavsko zbornico!

Na velikem delavskem zborovanju v Delavski zbornici v Ljubljani smo nedavno posebno krepko naglasili zahtevo

po volitvah v Delavsko zbornico.

Da, volitve v Delavsko zbornico zahtevamo in to zahtevo bomo ponavljali toliko časa, dokler ne bodo volitve resnično razpisane. Zahteva po volitvah v Delavsko zbornico spada k bistvenim zahtevam našega mladega socialnega gibanja.

Zadnjikrat smo imeli volitve v Delavsko zbornico koncem leta 1933. Nam vsem je še v dobrem spominu, kakšni časi so bili tedaj in v kakšnem ozračju so se tedaj pripravljale in izvedle volitve v Delavsko zbornico v Ljubljani.

Naši »plavi« tovariši so s pomočjo državnega aparata, JNS, raznih organizacij in vsega liberalnega časopisja pred volitvami izvajali tak teror in se toliko nakričali, ob volitvah pa izvajali take mahinacije (Trbovlje!), da moremo rezultat tistih volitev smatrati za neresničen in nepravilen, ker ni odgovarjal dejanskemu stanju in razpoloženju delavstva.

Dobro so nam v spominu še okrožnice, ki so jih liberalni delodajalci in težki kapitalisti pisarili svojemu delavstvu in nameščenstvu in ga (za ceno kruha in službe seveda) pozivali, da

oddajo svoj glas za »plavo« listo. To ne bo ostalo pozabljeno in prve prihodnje volitve bodo pokazale, kako umetna in na pesek zidana je bila tedaj »plava« zmaga.

Poglejmo še »rdeče« sodruge. Še so nam v spominu prve volitve v Delavsko zbornico iz l. 1926, kjer so »zmagali« rdeči z najbrezobzirnejšim terorjem, z nasiljem in podobnimi sredstvi. Ker so imeli vodstvo volitev v rokah, so zmagali. V letu 1933 niso imeli vodstva izključno v svojih rokah, zato so padli od 31.839 glasov (v l. 1926) na 18.848 glasov. Moč rdečih sloni na mojstrih in predelavcih, ki terorizirajo delavstvo. Njihova moč sloni dalje na lažeh in demagogiji ter surovi sili. S takimi sredstvi so dobivali glasove in se v vsej državi in pri nas dokopali na dominantne pozicije v delavskih ustanovah, zlasti v Delavski zbornici, kjer imajo s par izjemami nameščene samo svoje ljudi.

In JSZ? V letu 1926 je dobila 15.017 glasov, v letu 1933 pa 9.778 glasov — in to v času, ko je veljala za edino zastopnico krščanskega delavstva v pretežno katoliški Sloveniji. Slabo in žalostno je izpolnjevala svojo nalogo. Še par let naj bi šlo v tej smeri, pa bi krščanskega delavstva v Sloveniji sploh ne bilo več. In vse to zato, ker se je

JSZ oddaljila iz slovenske katoliške skupnosti, se pobratila s socializmom, se posluževala levičarskih fraz in levičarske demagogije.

JSZ ni bila prava predstavnik slovenskega katoliškega delavstva in zato njeni neuspehi tudi ne dajejo prave slike o razpoloženju slovenskega delavstva.

Že samo ti vzroki zadoščajo, da se znova razpišejo volitve v Delavsko zbornico in da si delavstvo in nameščenstvo svobodno izbere novo predstavništvo za svojo Delavsko zbornico. Poleg tega je sedanjim delegatom že potekla njihova zakonita doba.

Toda še en vzrok je, da moramo z vso odločnostjo zahtevati volitve v Delavsko zbornico.

To je naša ZZZD.

Zveze združenih delavcev pri zadnjih volitvah še ni bilo. Danes je tukaj in delavske množice se zgrinjajo okoli nje. In te množice nočejo več prenašati diktata rdečih, belo-rdečih in plavih sodrugov, ki sedaj oblačijo in vedre v Delavski zbornici. Te delavske množice hočejo imeti v svojih ustanovah svoje ljudi, svoje prave, resnične in nesebične predstavnike, ki bodo istega duha, kakršnega je ogromna večina Slovencev.

Zato zahtevamo, da se čimpreje razpišejo volitve v Delavsko zbornico.

Čas hiti...

Nagradno žrebanje se bliža za one naše naročnike in člane, ki bodo do 15. februarja poravnali naročnino za »Slovenskega delavca« za celo leto 1938. Kdor tega še ni storil, stori naj to takoj! Vedi, da še vedno velja oni lepi rek:

»Sreča te išče, um ti je dan, našel jo bodeš, če nisi zaspan.«

Ne prespimo torej kratkega termina. Petnajsti februar se bliža z velikanskimi koraki. Dvajseti, dan žrebanja, mu sledi takoj za petami. Dvajset lepih nagrad bo razdelila slepa sreča, ki ne bo gledala ne na ime, ne na obraz. »Slepa sreča«, mlada srčkana deklica s čisto dušo in z majhno rokco bo iskala v usodi slučajev sreče in pravice tudi zate. Če je ne bo našla, bo kriva usoda, če je ne bo iskala, boš kriv sam. Kriv pa sam biti ne smeš! Zato hiti in ne odlagaj na večni jutri, še danes izpolni edini pogoj.

včlenjeni pa pozdravljamo njegovo novo dobo obetajočega se gospodarskega procvata, katerega v moderni dobi ni brez neoviranega denarnega obtoka. Slovenske denarne zadrage, naše združene ustanove prejmejo za upostavitve denarnega prometa in oživljenje zadrug, za enkrat nad 150 milijonov dinarjev. Polagoma bodo zadrage začele zopet redno izplačevati vloge, vedno več, vedno večje zneske, in v par letih ali še preje ne bo nobenih zamrzjenih vlog več. Na nas samih pa je naloga, da podpremo z vsemi močmi prizadevanja naših narodnih voditeljev in našega denarnega združništva. Ne dvigajmo brez po-

trebe niti ene pare iz novih naložb, odvrzimo nepotreben strah, vrnimo zaupanje zaupanja vrednim in ves svoj odvišni denar nalagajmo v poštene naše združne ustanove. Od moža do moža branimo naše gospodarske ustanove, naše denarne zadrage, skazimo se hvaležne svojim narodnim voditeljem z iskrenim delom in razumnim delovanjem. Strnimo svoje sile radi lastnega osvobođenja v geslo in vero: **Zrušena je kriza nezaupanja — zrušimo denarno krizo!**

Glas delavca o prazničnem plačilu

Tako se glasi naslov uvodnega članka v našem strokovnem listu dne 8. jan. t. l. Člankarju, ki se je dotaknil tega vprašanja, moram priznati, da so nedelje in prazniki za katoliške delavce res nekaj važnega. Zakaj bi morali biti tako pokorni in tako brez moči? Zato, ker ni delavske zavednosti in skupnosti! Vsak priden delavec se lahko pošteno nadela med tednom. Star pregovor pravi: Šest dni je delodajalčevih, sedmi je pa naš. Vendar smo pa prišli do tega, da tudi sedmi ni več naš. Tudi tega smo že zgubili. Mi slovenski delavci si hočemo priboriti vse izgubljeno nazaj, ker dobro vemo, da to vsakemu delavcu po vsej pravici pripada.

V naših tovarnah imamo precej takih sodelavcev okrog sebe, ki se na vse pretege borijo proti nedeljskemu počitku in pravijo, da so na vsak način za to, da se dela od vseh nedeljah in praznikov. V resnici si pa želi vsak posameznik, da bi bil ob nedeljah in praznikih prost.

Taki ljudje nimajo drugega namena kakor to, da razbijejo našo skupnost katoliških načel. Tega pa ne vedo, da samemu sebi in vsemu delavskemu sloju škodujejo.

To povem, da od nedeljskega zaslužka ne bom imel koristi in blagoslova božjega. Kakor pridobiš, tako izgubiš. Tisti, ki pa tako radi delajo ob nedeljah in se nočejo odpočiti po trudopolnem delu v tovarni in nočejo v cerkev, naj pa gredo rajši v »gmajno« in bodo imeli več koristi od tega. Poleg tega bodo še videli divjačino in jo mogli primerjati s seboj. Mi katoličani pa hrepenimo po svobodni nedelji in prazniku. Nobena sila nam ne bo iztrgala iz src teh naših pravičnih teženj.

Poravnajte naročnino! Vse, ki list sprejemajo, pa ga ne vrnejo, smatramo, za naročnike!

Naš usodni delež je naša zmaga

Bližajo se časi naših občnih zborov, mnogo podružnic je že sredi njih. Tri in petdeset edinic, združenih v našem rastočem pokretu polaga v njih račun o svojem letnem delovanju. Mnoge ga polagajo prvič.

Vesel je ta pregled v preteklost za ogromno večino naših postojank. Dobro so se držali naši fantje, zvesto so svojo nalogo vršili odbori. Kolikor je primanjlovalo na starih izkustvih tuintam, pa je nadomestila ognjevitost in zavednost neporušne usmeritve in neizbežnega osvajanja.

Ognjeni krst sredi nasprotujočih sil je prestan in strnjena organizacija v celoti koraka nevzdržno k osvajanju novih postojank po vsej prelepi slovenski zemlji, kjer živi iz njene verne tradicije naš pravi slovenski delavni človek v vsej njegovi kristalni poštenosti.

Tri in petdeset postojank kakor kresovi na gorah vabijo v naše varne tabore ves narod — vso Slovenijo. Tu se strnemo proti nasilju in zasluževanju, tu bomo branili kot sinovi solnca pravice božjega stvarstva v naših dušah in njim bogastvo nedotakljenih in nedotekljivih njenih vrednot.

Na 53 postojankah gore naši kresovi vere in pravice in vanje se ozira v stiski sto novih. In že hite pridne roke, že priganja pošteno srce na novo setev, ki bo ob letu rodila novo žetev. Radostno ugotavljamo, da nas povsod pozdravljajo, povsod nas vabijo in kakor se ob pomladanskih solnčnih žarkih utrga plaz, zdaj tu zdaj tam, spočetka majhen, potem pa vedno večji, tako se trgajo iz mrtvila naše vasi, naše fare in se spajajo v mogočen tok in plaz odločujočega narodno-katoli-

škega-socialnega delavskega pokreta. Ob pogledu na hiter razmah vemo, da mu nobena sila ne bo mogla zopertati in vemo, da je naša bodočnost. Ko stopajo odbori naših skupin pred naše zvesto članstvo, je njihov spomin na začetne težave vesel, je jasen pogled in je brez bojzani za bodočnost.

Z neverjetno žilavostjo so tako v kratkem času naši odbori ustvarili takorekoč iz nič našo lepo sedanost. Verujemo in smo trdno prepričani, da bodo z nezmanjšano dobro voljo in osebnimi žrtvami vztrajali v delu za našo bodočnost.

Delo v strokovnih združenjih namreč ni zunanji videz in šopirjenje ampak je takorekoč odmiranje delavca svojim željam in težnjam za skupno stvar naroda in božjega občestva. V njem je trpljenja nagromadenega, v njem je razočaranj brez števila. Zanj je treba prave svete potrepljivosti, ki jo more roditi le ljubezen do dobre stvari. Uspešno strokovno delo slovi na stotinah in tisočih nevidnih drobnih del, iz katerih strokovničar tke svojo organizacijo, kakor tke nežna, lepoto ljubeča in čuteča dekleška roka niti v cerkvene paramente. Šele iz tisoč vbdoljavjev zraste prva cvetka, šele iz tisočev drobnih organizacijskih del prvi vidni organizacijski uspeh.

Mnogo, polno takega nevidnega dela bo treba v bodoče, masikje še več, kot doslej. Poleg skrbi za lastno skupino vstaja tudi propagandna dolžnost. Obstojeca organizacija stremi po svoji notranji sili na ven v pridobivanje, v razširjanje. Vsaka že obstojeca podružnica stremi za tem, da zrastejo poleg nje v sosednjih farah druge, nove. Delo se kopiči, komplicira. Poleg zgolj organizacijskih težav vstajajo druge

iz pokreta za njegovo obrambo in poglobljenje smeri. Ko torej podružnice in njihovi odbori polagajo račune za pretečeno leto, naj ne pozabijo nikjer načrta za bodoče. Pretehtajo naj skrbno, kaj bi se še dalo storiti v domačem okolišu, kakor širiti našo organizacijsko moč v njihovih sosesčinah. Poiščejo naj vsa sredstva: tisk, prosveto, zabavo, izlete, zборе, sestanke in nastope, organizacijske priznanke, stik s cerkvijo, pritegnitev inteligence, krepitev zadružništva itd., in v vsem naj radi skupnih koristi iščejo razmaha našemu strokovnemu udejstvovanju in uveljavljanju. Odbor ali morda propagandni odsek naj za vsako skupino pripravi v gornjem smislu primeren načrt dela v bodočem letu. Naj ga predloži občnemu zboru v izmenjavo misli in v izpopolnjenje, naj vodijo organizacijo do novega razmaha in uspehov.

Vemo, da je v naših vrstah trdna volja do dela, da naše članstvo trdno stopa z vero v zmago vedno le naprej k duhovnemu zedinjenju kat. slovenskega naroda. Za slogo naroda in za zmago v zvezi njegovih delovnih slojev gremo na letošnje občne zборе, z veseljem pogledom v preteklost v načrtno delo bodočnosti — za našo zmago.

Naj gore kresovi naših podružnic. Znanilci lepše bodočnosti našega naroda so, poročstvo za zavedno rast moči in sklenjenosti slovenskih katoliških delavskih vrst. Vsaka nova podružnica je nov, mogočen kamen, ki ga vzidamo v temelje bodoče bolj pravično urejene družbe. Naj živi delavnost naših odborov, naj zmaguje borbenost našega članstva! Vstaja bodočnost, ki je naša in naj v viharju kakor plaz dere k zmagi, ki je po Usodi določen naš delež.

ZZD z narodnim duhovništvom

Naša pot je katoliško-socialno-narodna. Z vso iskrenostjo to izpovedujemo in brez omahovanja se trudimo, da bi bila naša izpoved istinit odraz našega notranjega čustvovanja. Nas zato ni strah katoliškega imena in se ne sramujemo svoje povezanosti s Cerkvijo. Vemo in izpovedujemo, da je ona nositeljica zdravih družabnih nauk in da je samo po praktični izvedbi teh mogoča vpostavitve pravičnega reda na zemlji.

Neiskreno pa je, priznavati Cerkvi njeno duhovno vodstvo, pozdravljati njene socialne smernice, istočasno jo pa riniti ven iz dejanskega življenja, zavirati tok njenega bogastva v struge pokreta. **Nepošteno je govoriti:** Cerkev poslušamo, istočasno pa bežati pred njenim vpogledom in pred njenimi nasveti. Celo hudo malo katoliško pa je ob takem govorjenju v besedi in tisku z lažmi, izmišljotinjami in namigavanji krasti čast njenemu duhovništvu. Tako delajo pri nas nekateri in trdijo brez sramu, da so katoliški.

Nam pa je tuja misel, odmaknjena daleč od nas, da bi hodili po takih potih. Pri nas beseda, ki jo izgovorimo ali zapišemo, pomeni prav to, kar v narodnem jeziku znači. **Mi nismo salonski ljudje, ki so v svoji pokvarjenosti zmožni za lepimi besedami skrivati grde misli.** Pošteno se trudimo nasprotno, da bi vsako stvar s svojim izrazoslovjem v njeno bistvo, v jedro. Če mi pravimo, da smo socialni, narodni, katoliški, nam to ni besedno igračkanje, ampak hočemo reči, da je v tem moč in program in cilj naše organizacije. **V tej resničnosti je njeno življenje, drugače nas treba ni.** Če pravimo, da smo katoliški, nočemo dvoumiti. Za nas pomeni to brezpogojno in vsestransko včlenjenje v življenje Cerkve, da smo z njo takorekoč en dih in en utrip srca, delni odsev njenega bogastva.

Nismo verska organizacija, strokovna smo, toda iz naroda in iz njegove vere. Narod je ljubil in še ljubi svojo Cerkev, Cerkev nam je narod ohranila. Narod je spoštoval svoje duhovništvo in vedno koristno poslušal njegov nasvet in nauk. **Ob duhovščini je narod živel in se boril za svoje pravice, zanj so ti živeli in trpeli.**

Iz naroda smo in z narodom gremo. Za njegovo in za našo pravdo iz vere naših dedov stopamo s svojo Cerkvijo, se vezemo z našo narodno duhovščino, glasnico Pravice in Resnice. Naj nam nihče tega ne zameri. **Nikjer nismo našli sorazmerno toliko poštenosti, toliko pravičljubnosti, toliko idealizma, pripravljenosti na žrtve in ljubezni kakor v njej.** Z narodom, kateremu je vodnik v blaženo večnost, katerega pa tudi v vseh častnih brigah in skrbeh ne pušča samega, smatramo njeno sodelovanje z nami za iskreno zaželjeno. V njej iščemo duhovne opore svojih načelnih stremeljenj in sveta pronicujočih vidcev v bežne kroge trenutnih trenj. **Vemo, da ne bo odrekla v naši borbi za pravico. Že dela z nami in bo z nami zmagala. Če nas kdo zato psuje, nas psuje iz zavisti.**

Nesocialna dajatev trgovskih vajencev

Trgovski vajenci, ki obiskujejo trgovsko šolo v Ljubljani morajo plačati za vpisnino . . . . . 100.— din
šolnino . . . . . 500.— din

skupaj za celo leto . . . . . 600.— din

Za drugo in tretje leto pa mora plačati še za vsako leto din 500.—. Skupaj mora torej plačati vajencev za šolnino 1600 din. Za ta denar pa ne dobi prav nič v šoli, niti peresa. Nekaterim vajencem to plačajo gospodarji, a ne vsem. Mnogi morajo vsa tri leta garati, da zaslužijo za šolnino. Res je, nekateri dobi ob mesecu nekaj napitnine, toda ta denar bi lahko obrnili za najpotrebnejše stvari (za šolske potrebščine, obutev, hrano, obleko). Znano je tudi, da šolske potrebščine mnogo stanejo. Kupiti si mora vsak do 7 učnih knjig, mnogo zvezkov in drugih potrebščin.

Toda to še ni vse. Zdaj so uvedli še izletniški fond. Za ta fond mora (!) vsak fant prispevati I. leto 30 din, II. leto 60 din in III. leto 90 din, skupaj din 180.—. Za ta denar napravijo enodneven izlet k morju (Sušak).

Vprašamo, v katerem zakonu je zapisana ta postavka, da morajo učenci obrtnih šol nositi denar za izletniški fond?!

Ali ni to skrajno krivično, terjati od mladih delavcev njihove borne denarce za izlete?

Mnogi so, ki nimajo opoldne tople hrane, nimajo obleke, doma so revni, bedni. Doma bi fantje radi pomagali, pa ne smejo, ker morajo nositi denar v šolo za izlete!

Krivica! Odpravite to! Naj vsaj bedni bodo oproščeni teh krivičnih dajatev! Pozivamo oblast naj uredi te žalostne razmere trgovskih vajencev!

Pomen okrožnice Leona XIII. „Rerum novarum“

Pod tem naslovom smo prinašali v našem listu v prvih številkah jasno izklesane članke izpod peresa vseučiliškega profesorja dr. Alojzija Odarja.

Zal je gosp. profesor po vsestranski obremenitvi tako zelo preobremenjen in je moral sprejeti zopet še nove neodložljive naloge nase, da mu začasno ni možno redno sodelovanje pri našem listu.

Okrožnice papežev, ki morajo biti slehernemu katoličanu kašipot v socialnem udejstvovanju, pa so tako važne in za zdravo družbeno preosnovo tolikega pomena, da je nujno potrebno, da jih vsi čim bolj spoznamo in po njih uredimo svojo borbo za socialno pravičnost.

Nadaljevali bomo zato s temi razpravami. Pisal jih bo za naš list in naše delavce naš delavski prijatelj, sin jeseniškega tovarniškega delavca, **dr. Pavel Robič.**

Nam katoličanom so očitali, da se za delavstvo ne zanimamo, da zanj premalo skrbimo. Skrb za delavstvo so si vzeli z velikim vpitjem takorekoč v zakup socialni demokratje in marksisti vseh barv. Seveda so storili za delavstvo presneto malo. Vpili pa so vendar z uspehom, ker smo se mi vedno le premalo trudili, da bi spoznali socialno udejstvovanje katoliške cerkve. Pre-

malo smo poznali svet urejajočo moč naših načel in nauk in odlična dela katolikov. Radi nevednosti so naši ljudje pred nasprotniki obmolknili in utihnili. Svoje stvari niso znali braniti pred nekulturnimi napadi nasprotnikov. Lažni videz je zato po krivdi naših ljudi utrjeval moč nasprotnikov.

Temu mora biti konec. Temu nezaluženemu povzdigovanju marksistov. Zato pa moramo poznati svojo zgodovino, dela Cerkve in njenih predstavnikov, poznati vso mogočno delavnost katoliških socialnih borcev. Pred nikomur nas ne bo treba biti sram. Nasprotno, daleč za nami so drugi pokreti. Konec mora biti zato napačne ponižnosti, naš pošten ponos zahteva zase in za svoje delo priznanja in sonca in zraka. Grde napade nasprotnikov bomo tako v jedru zadušili.

Pa še zaradi našega lastnega dela, zaradi naše javne poti smo dolžni, da se seznanimo s smernicami velikih socialnih okrožnic. V njih je našem delu temelj položen, v njih je neporušna sila našega pohoda k zmagi delavnih stanov delavnega naroda.

Vsak delavec jih mora poznati in naj zato pazno zasleduje naše članke, da stremo našemu nadutost marksizma in vseh lažisocialnih pokretov in zmagamo s svojo zdravno smerjo.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(13) OD 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Ker so ostala vsa svarila brezuspešna, so nasprotniki sklenili, da »preroka« s silo odstranijo. Vsi atentati so se radi čuječnosti policije ponesrečili. Nekaj plemičev se je domenilo, da ga zastrupijo. Knez Jusupov, carjev sorodnik, je koncem decembra 1916. leta povabil osovražnega hipnotizerja na večerjo. Spočetka je ta vabilo odklonil, nato pa se je dal z avtom prepeljati v grad. Ponudili so mu zastrupljen kolač — nobenega učinka. Nato je spil kozarec vina z močnim strupom. Pri drugem kozarcu je smrti zapisani povsili glavo, si jo podprl in tožil o velikih bolečinah. Kljub temu pa je zahteval veselih pesmi. Po preteku dveh ur je bil Rasputin zopet vesel in veder, kot bi se ničesar ne pripetilo. Sedaj so končali namero z revolverjem. Medtem ko je »prerok« obdvoval dragocen križ, mu je Jusupov zaklical: »Mesto da gledate križ, bi bilo bolje, da k njemu molite.« Rasputin ni še ničesar slutil, ko je počil strel. S krikom se je zvalil na tla. Počasi je curljala kri iz

neznatne ranice. Bliskoma skoči pokonci in se vrže proti knezu, se zopet onesvesti, a še enkrat zave in opotekajoč odide na dvorišče. Sledila sta še dva strela. Rasputin se je sesedel. Sedaj se je zdelo, da je mrtev. Zavili so ga v rjuho, naložili na avto in ga v temni noči prepeljali do reke, izsekali odprtino v ledu in ga vrgli v vodo. Drugi dan so truplo našli. Desnico si je izvlekel, v pljučih je bila voda. Torej je Rasputin še dihal in se skušal rešiti.

Carica je bila vsa iz sebe. Mar ni modroval: »Kakor jaz umrjem, tako boste tudi vi.« Slučajno je ta napoved postala žalostno dejstvo.

Kakor je Rasputin, neizobražen pustolovec, carskemu dvoru številno sovražnikov pomnožil, isto je storil tudi pretkani državnik Plehve. Rojen 1. 1846. je bil nemško-kurdskega porekla, prvotno katoličan, nato protestant, končno pa pravoslaven; 1. 1880. je bil policijski šef, 1884—1894 visok uradnik v raznih ministrstvih, 1899 državni tajnik na Finskem; 1. 1902. pa je postal notranji minister. To je v kratkih besedah politična karijera njega, pred katerim se je vse treslo.

Visoke postave, črnih las, lepih oči, vročega temperamenta, bistrega razuma, častihlepen, nedostopen, ponosen, tiran,

surov, toda nepodkupljiv je bil. Trmasto je zagovarjal absolutno carsko oblast. Gorje mu, kdor se je temu uprl, neusmiljeno so mu bile pripravljene vislice, ječa ali Sibirija. Takšna policijska politika je seveda nakopala carju sovraštvo svobodnjakov. Zgubljena japonska vojna, katero je Plehve zagovarjal, da bi pozornost obrnil od notranjih težav, je še podžgala sovraštvo do vsemogočnega ministra. Revolucionarji so ga obsodili na smrt. Neki Sasonov je julija 1904. l. vrgel bombo, katera je Plehvu odrgala glavo.

Nikolaj II. je s svojo rodbino prisostvoval pokopu. Bled, brezizrazen, tresoč se je stal ob črnem katafalku in dolgo molil. Ali je mar car slutil, da pomeni smrt tega moža začetek njegovega konca? Ali ne bi narodu dal zahtevano svobodo?

Kakor vedno je bil tudi zdaj neodločen in se vdal le nekim neznatnim spremembam. Tisk je dobil več svobode, oblast policije se je omejila, nekaj znanih osebnosti se je vrnilo iz prognanstva, vrata ječ so se odprla. Osovražnemu Plehvu je sledil zmerni Svjatoslav Mirski. Ob priiliki rojstva prestolonaslednika naj bi amnestija in zmanjšanje davkov nezadovoljno delavstvo in kmete ukrotilo. Toda najnujnejšega, ustave, ni bilo.

Več sreče je imel Nikolaj II. s svojim državnikom Wittejem. Rojen je bil ta v Tiflisu 1. 1849; vsled nesrečnih trgovskih spekulacij je njegov oče obubožal, kljub temu pa je svojim otrokom omogočil šolsko izobrazbo. Kot vsi plemiči onega časa se je mladi Witte zlasti zavzemal za francoski jezik in bil vedno navdušen pristaš francoske kulture. Diplomiral je na univerzi v Odesi. Kljub zapeljivim prijateljem se je Witte tu gibal le v monarhističnih in religioznih družbah.

Bodoči ministrski predsednik je bil visoke rasti, nekoliko gugajoč v hoji in nemirnega pogleda. Malomarno se je oblačil, cigarete je nosil s seboj v starem papirnatem ovoju, bil je zanemarjen kot kak obubožan kmet.

Njegov način govora je bil surov, brez sloga in dispozicije, brez forme, kot mu je baš na misel prišlo. Za dosego ciljev mu je bilo vsako sredstvo dobrodošlo, da je bila le njegova oblastizželjna nasičena.

Ko je končal svoje študije, ga je železniški minister vzel v službo; pričel je pri piki. Najprvo je prodajal vozne listke, nato postal postajenačelnik in po kratkem glavni ravnatelj južnozpadnih železnic.

(Dalje prih.)

Z delavskih bajšič

Iz centrale

OZNAČBA DENARNIH NAKAZIL

Podružnične blagajnike prosimo, da pri nakazilih denarnih zneskov napišejo kratko na zadnjo stran položnice, za kateri namen nam znesek nakazujejo. Mnogo nepotrebnega povpraševanja in pisarjenja nam s tem prihranijo in omogočajo točen pregled naše finančne strani. Prosimo torej lepo, upoštevajte to navodilo.

ZBOROVANJE PODRUŽNIC

Podružnice prirejajo svoja zborovanja čim dalje pogosteje. Znak življenja je to. Zastopniki centrale so zato nedeljo za nedeljo in vse praznike oddani za tovrstna zborovanja. V nebroj slučajih ne moremo več ugoditi vsem prošnjam, zlasti če pridejo tozadevna sporočila in prošnje za zastopnike prepozno. Sporočamo zato vsem podružnicam, ki hočejo imeti predavatelje oziroma govornike iz Ljubljane, da nam morajo to javiti vsaj 14 dni prej. Le v zelo nujnih nepredvidenih slučajih naj vija izjema.

PLENARNA SEJA

Dne 27. februarja bomo imeli v Ljubljani svojo redno plenarno sejo. Nobena podružnica ne sme biti, ki bi nanjo ne poslala svojih delegatov.

Litija

Volitve obratnih zaupnikov. V četrtek, dne 27. januarja so se v tukajšnji predilnici vršile volitve obratnih zaupnikov. Boj je bil zelo vroč. Ljudska fronta je nastopila pod skupno listo in se spustila v volilni boj z lažmi in njim lastnimi demagoškimi gesli. Rezultat volitev je bil 4 : 4. Volilnih upravičencev je bilo 550. Za listo ZZZD je bilo oddanih 212 glasov, za sračje gnezdo na 228 glasov. — Za obratne zaupnike ZZZD so bili izvoljeni sledeči tovariši: Lenarčič Joško, Prebil Ivan, Vihtelič Nežka, Breznik Karol.

Praznovanje na Svečnico. Delavstvo organizirano v ZZZD je izjavilo podjetju po svojih zaupnikih, da na Svečnico ne bo delalo. Proti so se izjavili vsi nasprotnega tabora, toda potegnili so »ta kratki konec«, ker podjetje je pristalo na našo zahtevo, da 2. februarja ne dela.

Slov. Konjice

Izid volitev obratnih zaupnikov. Naša ZZZD v Slov. Konjicah baje že od vsega početka hud boj za delavske pravice in za svojo delavsko organizacijo. Pričakovali smo, da se je g. Laurich spametoval, ko je vedno naletel na hud odpor organizirane moči ZZZD. Pa smo bili v nedeljo 30. januarja zopet razočarani, ko smo videli, kako je g. podjetnik do naše stvari neiskren in kako nas skuša sistematično razbiti in oslabil. Z vsjo silo in premislekom podpira plavo NSZ organizacijo v svojem podjetju. ZZZD se je pri volitvah odrezala z dvema zaupnikoma, plavi — podjetniški — pa s tremi zaupniki. Naše vrste so bile oslabiljene z redukcijo 40 članov v decembru l. l. Vsi takozvani nevtralni so glasovali za plave kandidate. Popoldne so zvesti volilci po starem običaju pili likof na račun g. podjetnika. Seveda on pač pozna metode nemškutarskega kapitala, ki uspeh vina visoko ceni pri uničevanju delavske zavesti. Poročali bomo še! Mi in naša ZZZD bomo budno na straži, da podjetje ne bo moglo rovariti še naprej proti naši organizirani katoliški skupnosti.

Jesenice

Naša ravna pot. Volitve obratnih zaupnikov se bodo vršile v K. I. D. Volilni odbor je sestavljen iz samih starih veterancev delavcev K. I. D. in že deluje. Za volitve se pripravljajo vse organizacije. Dogovor med ostalimi tremi, da ne bodo šli na volitve, ki je rodil tudi znani letak, je bil samo pesek v oči. Vsaka grupa se je že tajno za volitve pripravljala. Kakor danes izjavljajo vidni njihovi člani, imajo baje že kar določene kandidate. Drug drugega so mislili ogoljufati. Zanimivo je pa pri vsem še to, da stvarjajo za sestavo liste kompromis, ki ga pa nikakor ne bo. Jug. strokovna zveza išče marksiste za skupen nastop. Pa si tega sama ne upa, zato vabi še narodno. Ta pa ima sama težkoče v svoji sredi. Šla bo samostojno na volitve. Nas pa vse to kolebanje prav nič ne moti. Greimo naprej svojo ravno pot. Javno smo zahtevali, da se volitve izvršiti morajo, zahtevo tudi javno utemeljili, ker hočemo, da ima delavstvo svoje zakonite zastopnike. Pri tem je drugotnega pomena, koliko mandatov bo kaka skupina dobila. Kompromis, ki ga ostali zidajo na pesek, je za nas samo dokaz, da moramo delati na strokovnem polju v delavsko dobro in ne izgubljeni časa s slepomišljenjem med delavstvom.

NAŠI ZNAKI

Naše delavstvo s ponosom vztraja v ZZZD. Nič ga ne premakne. Z veliko vero in zaupanjem v našo zdravo borbenost gre povsod na delo. Ne sramujejo se naši člani naše skupnosti, nasprotno ponosni so nanjo, kakor tudi to zasluži. Povsod izpričujejo, da so naši. Mnogi so zato želeli, da bi zveza uvedla za zunanji znak pripadnosti skupen znak, ki bi še bolj jačil našo zavest in ponos. Centrala je upoštevala to zdravo stremenje in je že dala delati načrte za ta znak. Znak bo simbolično našo premočrtno gibanje.

KOGA VABITE NA NAŠA ZBOROVANJA

Vabite vse, ki jim je za resnico, vse, ki niso tako zastrupljeni, da bi je nič več spoznati ne mogli. Vabite pošteno slovensko delavstvo, ki ga ni okužil nekrščanski tuji duh. Vabite pa tudi zastopnike vseh panog katoliškega javnega udejstvovanja. Vse kar pri nas gradi, hočemo podpirati. Vsi, ki grade, naj spoznajo naše sogratieljstvo, našo voljo in pripravljenost delati povsod za skupne slovenske katoliške interese. Zastopstva župnij, občin, društev, zadrug, raznih drugih naših ustanov zato na naših zborih dobrodošla, iskreno zaželjena. Mi delamo v delavski organizaciji v borbi za delavske interese ramo ob rami s katoliškim narodom.

Uradne ure pisarne ZZZD. Radi vedno naraščajočega dela, ki ga prinaša s seboj porast organiziranja in da bo ustrezno članom, ki preko dneva nimajo prilike priti v našo pisarno, je odbor organizacije sklenil, da poveča število uradnih ur.

Po novem redu je zato pisarna odprta vsak delavnik od 8.—12. dopoldne in od 2.—6. ure zvečer. V teh urah je v pisarni naša poslovna tajnica gđ. Stanka Torkar, odborniki pa po možnosti, kadar so prosti. Odborniki sami pa uradujejo večerne ure od 6.—8. ure vsak ponedeljek, torek, petek in soboto, ter vsako nedeljo dopoldne od pol 10. do pol 12. ure. Članstvo opozarjamo na ta važen sklep. Tako ne bo nikogar, ki bi ne mogel dobiti prilike, da se porazgovori o svojih osebnih in organizacijskih težkočah s člani izvoljenega odbora.

Da spoznate pravilnik o bolniškem in brezposelnem skladu. V prihodnji številki našega lista priobčimo pravilnik o bolniškem in brezposelnem skladu naše podružnice. Opozarjamo že danes vse člane — kovinarje, da je poznanje pravilnika za slehernega važnega pomena. Naj vsak prihodnjo številko dobro shrani, da bo v vsakem slučaju lahko razvidel iz njega svoje pravice.

Določitev kandidatne liste. V nedeljo dopoldne vabimo vse člane na sestanek v Krekovem domu. Poročali bomo o našem delu za izvedbo volitev obratnih zaupnikov. Proti nasprotnemu resnemu in zlaganemu stališču drugih organizacij, ki si iz demagoških vzrokov niso upale volitev zahtevati, smo prodrli s svojim stališčem. Sedaj mora vsak naš član na delo, da bomo volilno borbo kljub mnogim nasprotnikom vodili mi s svojo določenostjo, ki se pred nikomur ne straši. Pridi gotovo zato na nedeljski sestanek, ki bo ob pol 10. uri dopoldne. Pripelji svoje tovariše. Agitiraj povsod za našo pravično zahtevo in za našo organizacijo. V nedeljo določimo kandidate in namestnike za našo listo. Pri določitvi moraš soodločevati. Delajmo vsi, da bo izid naše borbe časten za naše mlade sile. V njej boš ti in bo tvoja organizacija preizkušala svojo strnjeno, svojo klenost, svojo neupogljivost in čast svojega značaja.

Vsi torej na sestanek, vsi na delo in v borbo za našo slovensko ZZZD.

Preska—Medvode

V nedeljo 23. januarja ob 11. uri dopoldne smo imeli pri nas člansko zborovanje naše podružnice, ki je bilo dokaj dobro obiskano. Res se moramo zahvaliti našim tovarišem za udeležbo.

Na sestanku je poročal zastopnik centrale tov. Pernišek, ki nam je v enournem govoru podal važne smernice o delovanju centrale.

V svojem govoru je ožigosal nesocialnost nekaterih podjetnikov, ki izmožgavajo za majhne plače naše delavstvo in je res potrebno, da se takim stopi malo na prste.

To bo pa le takrat mogoče, ko bo delavstvo enotno organizirano v naši organizaciji, ki je res delavska zaščitnica. Le s skupnim nastopom bomo dosegli izboljšanje delavskega položaja. Dalje je omenil o nasprotnih organizacijah. To pa so organizacije, ki so bolj korist podjetniku kot delavstvu — žalibog se tega delavstvo v več krajih ne zaveda. Zato, slovenski delavec, vzdrami se in stopi v naše res delavske vrste in se organiziraj v našo slo-

vensko katoliško organizacijo Zvezo združenih delavcev. Naše geslo naj bo z Bogom in delavstvom za narod.

Celje

Tukaj v Celju nas radi naše pripadnosti Zvezi združenih delavcev nasprotniki zelo napadajo in nam celo grozijo. Kar poskusijo naj! Mi se tega ne bojimo. Že vemo, zakaj nas napadajo. V Celju so v nekaterih podjetjih razmere take, da se direktno krši vsa zakonodaja in vse pravice delavcev. In to pred nosom tistih organizatorjev, ki hočejo veljati kot prvoboritelji za delavske pravice. Na sestankih hujskajo in napadajo nas, ne store pa ničesar. Zato se boje ZZZD, ker dobro vedo, da bo ta, čim bo ustanovljena, takoj pričela z delom in potegnila za seboj vse dobro, trezno misleče delavstvo. Zavedajo pa naj se, da jih ne bo rešilo samo prazno hujskanje, ampak samo delo.

Bohinjska Srednja vas

V našem bohinjskem kotu pravzaprav prav pridno giblje. Zavedamo se živo, da nam je Zveza združenih delavcev krvavo potrebna. Že je za nas delala, pa vemo tudi, da bo še, vselej, kadar bo treba. Veseli smo delavskega koledarčka, pridno čitamo »Slovenskega delavca«. Samo nerodno je, ker nam zaradi poštinih razmer tako pozno prihaja.

Te dni se je poslovil od nas naš delavski prijatelj dr. Robič in odšel na novo službeno mesto v Šmartno pri Kranju. Gospodu kličemo: Hvala za Vaše nesebično delo in Bog spremljaj Vaša prizadevanja tudi na novi postojanki s svojim blagoslovom.

Sv. Križ nad Jesenicami

Malokdaj se oglasimo. Vendar ne spimo. Redni so naši sestanki, polnoštevilo so obiskani. Članstvo v organizaciji narašča, zglede in pohvale vredno je v svoji točnosti glede plačevanja članarine. Mi delavci, v naši fari smo res edini. Vsi smo v ZZZD. Želimo, da bi merodajni tudi v drugih krajih sledili. Spoznanju, da je ZZZD edino prava slovenska katoliška organizacija, naj slede tudi dejanja, dokler vse slovensko delavstvo ne bo v njej edino. Le nevedni naj zunaj ostanejo, kakor je to pri nas.

Novo mesto

Razmere, ki vladajo v Novem mestu so nam dale misel na organizacijo. Takoj smo spoznali predstavnicu slovenskega naroda — ZZZD — V soboto 22. januarja smo sklicali sestanek predilniških delavcev pri g. Jožku Povh v Rokodolskem domu. Sestanka so se udeležili vsi razen dveh. Na sestanku je prišel zastopnik centrale tajnik tov. Grebenšek. V svojem podučljivem in preprostem govoru je obrazložil pomen in načela ZZZD. Nato smo postavili pripravljajni odbor za podružnico Novo mesto. Po sestavi odbora se je razvila živahna debata. Delavci so po končanem sestanku odšli zadovoljni na domove.

Pripravljajni odbor za podružnico Novo mesto zavrača lažnive vesti, ki se naglašajo na stavko pri g. Povhu. To si ne želi noben delavec in ni bilo sploh govora o kaki stavki. Raznašalce laži bo odbor brezpogojno izročil sodišču v Novem mestu.

Gorje pri Bledu

Redni mesečni sestanek naše skupine bo v nedeljo ob isti uri kakor običajno. Pozivamo člane organizacije, da se sestanka polnoštevilo udeležijo. Pokažimo Gorjanci, da nočemo zaostajati za drugimi. V slovenskem katoliškem delavskem pokretu hočemo delati za koristi slehernega izmed nas pa tudi za vso skupnost. Mnogo zelo važnega se moramo pogovoriti na tem sestanku in marsikaj urediti, da bomo vredni člani v organizaciji in da z nami zmaga naša pravična stvar.

Velenje

Dne 23. januarja se je vršil v Društvenem domu lepo obiskan občni zbor Zveze združenih delavcev. Predsednik tov. Vekoslav Zajc je otvoril ob 9. uri zborovanje in pozdravil vse navzoče ter prečel takoj na dnevni red: poročilo tajnika, blagajnika, volitve novega odbora za podružnico ter ustanovitev velenjskega okrožja, za kar se je posebej izvolil tudi novi odbor, nato slučajnosti in sklep.

Iz poročila posnamemo, da je bilo v preteklem letu 1937 in sedaj do novega občnega zbora 20 sej in sestankov, na katerih so se zbirali važni sklepi v prid delavstva. Najvažnejše je to, da se je na intervencijo ZZZD izpeljal električni tok v Mežico, ker se sedaj mnogo več premoaga porabi pri elektrarni in je s tem pomagano, da se dela zato več dni v mesecu. Druga važna pridobitev je naročilo premoaga od vojaških oblasti 6.620 ton ter naročilo od drugih državnih ustanov: bolnice, toplice, šole itd. in je to veliko zaleglo, da se je že od julija meseca dalje obratovalo po večini vse dni v mesecu. Treba bo misliti na razmirjanje elektrarne, nove turbine in kotla, ker je dosedaj ves tok oddan. Priglašajo se razne industrije: Gredštanj,

Aljska cinkarna itd., ki bi porabile velikanke množine toka.

Izvedlo se je kar na rudniku 54 intervencij za posamezne rudarje in se je doseglo vse, za kar se je interveniralo, le samo par slučajev se ni dalo izvesti.

Odposlalo se je mnogo vlog na razne oblasti za procvit rudnika, za zboljšanje plač ter za razne posamezne intervencije in se je vseh različnih spomenic ter raznih posameznih vlog odposlalo 211, došlih vlog pa je bilo 128.

Polzela

III. mesečni sestanek. Vabimo vas na volilni shod, kateri se vrši v nedeljo, dne 13. februarja 1938. Začetek točno ob 14. uri (ob 2. uri pop.) v Prosvetnem domu. Pridejo razni odlični govorniki, ki vam bodo govorili o resničnih ciljih našega pokreta. Zabavno je slišati od naše nasprotni strani, ki so daleč od lestve zakonov stali in premišljevali, kako jim je storiti, da bi bila zmaga na njihovi strani. Ali na žalost se je pojavila že tudi lista ZZZD in javila predsedniku volilnega odbora, da hoče kandidirati za poštenje našega delavstva. Vidimo, kako odpadajo člani ZZZD, ampak nazaj ne bomo klicali takih oseb. Mi se ne damo za srebrnike prodati, če eden odstopi, jih 10 pristopi. Le korajžo! Na sestanku vabimo celokupno delavstvo.

DROBNE DOMAČE

Voz drv je peljal 35 letni posestnik Karol Trebec v Ljubljano na prodaj. Zvečer se je vračal proti domu, kjer je pasiral železniško progo med postajama Jevnica in Laze. Toda v tem trenutku je privozil tovorni vlak, ki je odbil voz in konja v kanal. Posestnik je bil potolčen na več mestih, vendar njegove poškodbe niso težke. Konja je pa udarila lokomotiva s tako silo, da je kmalu poginil.

Slovenski socialistični »general«, 34 letni Hinko Šerc je bil pred mariborskim sodiščem vsled poneverb delavskega denarja obsojen na 15 mesecev strogega zaporja in na izgubo častnih pravic za štiri leta. Bil je navaden zidarski delavec, toda v zadnjem štrajku gradbenega delavstva se je pokazal, da je pripraven za socialistično strokovno organizacijo. Kmalu je postal tajnik »Saveza Gradjevinskih radnika Jugoslavije« v Mariboru in se je uvrstil tako med aktivno socialistično gospodstvo. Njegova mesečna plača mu je bila pre-majhna, zato je med delavci pridno kasiral in izkasiral za svoj žep 16.000 din.

Truplo je naplavilo pred nekaj dnevi Drava pri Vurbergu. V utopljenca so spoznali kapetana trgovske mornarice Milana Ivanetiča, ki se je vsled brezposelnosti vrgel v Dravo. Tragika nesrečnega moža je tudi v tem, da je bil nekaj dni potem, ko je žalostno končal, sprejet v dobro službo v neki mariborski tovarni.

Veliki norveški pisatelj Knut Hamsun, ki je tudi Nobelov odlikovanec, bo v kratkem obiskal Jugoslavijo skupno s svojim sinom, priznanim slikarjem. Na svojem potovanju bo neka časa pomudil tudi v Sloveniji.

15 mesečni sinček posestnice Terezije Huršec s Sv. Ane v Slov. goricah je spal v bližini štedilnika na katerem je vrela voda. Ko je bil otrok sam se je povzpela na štedilnik ter potegnil k sebi lonec vrele vode s katero se je poparil po telesu. Pripeljali so ga v mariborsko bolnišnico in je le malo upanja, da bi okreval.

Shod staroradikalov v ljubljanski Delavski zbornici je policija prepovedala. Vendar so imeli Miša Trifunovič in Lazica Markovič z bivšim banom Pucom in nekdanjim voditeljem socialnih demokratov dr. Korunom v nedeljo popoldne sestanek, katerega uspehi še niso znani. Oba srbska prvaka sta na poti po ljubljanskem neuspehu obiskala dr. Mačka.

Naše zadruge bodo postopoma oproščale vloge. Naša banovina je najela v ta namen 63 milijonov dinarjev posojila in ga je dala Zadrugi zvezi v Ljubljani za postopno izplačilo vlog pri njej. S tem bo dana našim zadrugam možnost, da zberejo svoj narodni kapital v korist vsega slovenskega narodnega gospodarstva.

Z revolverjem, ki ga je ob Dravi odvrigel kapetan Ivanetič predno se je pognal v smrt, je po nesreči obstrlel 10 letni Lojze Pšat svojo 52 letno mater. Pri pregledovanju samokresa se mu je ta izprožil in je krogla zadela ženo v hrbet.

Med gostijo je izbruhnil požar v Spodnjem Hlapu v Slov. Goricah. Ko so bili svatje v največjem razpoloženju je zajel požar gospodarsko poslopje in ga uničil do tal. Požig je nastal najbrže iz maščevanja.

Otroci so vlomili v mrtvašnico pri Sv. Krištofu v Ljubljani s katere so ukradli cinkaste krste. Ni jim bilo dovolj samo to, vzeli so s seboj svečnike in železje z oken mrtvašnice. Primer kaže kam pelje slaba vzgoja.

60 letnico največjega slovenskega pesnika Otona Zupaniča je obhajala te dni vsa slovenska javnost. Velikemu oblikovalcu naše slovenske besede, njenih misli in vprašanj čestita tudi slovensko katoliško delavstvo.

Zapisana pravica

O kolektivnih pogodbah

Po uveljavitvi sedanjega obrtnega zakona, ki je prvič v naši zakonodaji uredil kolektivne pogodbe, so se iste začele splošno sklepati. Zato je potrebno, da se poizkusi obrazložiti, kako je kolektivna pogodba urejena v našem zakonodajstvu v § 219 obrtnega zakona.

Predvsem mora biti kolektivni dogovor sklenjen v primerni obliki. Taka oblika je potrebna že radi pomena stvari same, ker velja dogovor za več oseb skupaj. Ravno radi tega je potrebno, da se vsa vprašanja o sklenjenem razmerju pismeno utrdijo, da se izognejo nepotrebnim sporom. To pa še posebno, ker se kolektivni dogovori sklepajo za daljšo dobo.

Kolektivni dogovor sklepajo delodajalec ali delodajalska organizacija na eni strani — na drugi strani pa službojemalska organizacija. Pri tem je pripomniti, da so organizacije pavšalnega značaja izključne (n. pr. obrtne zadruga, Delavska zbornica). Medtem ko je službojemalec lahko sam pogodbena stranka, mora glede delojemalcev nastopati vedno le delojemalska organizacija.

Kolektivno pogodbo se zamore skleniti za vse osebe enega ali več podjetij, kakor tudi samo za pomožno osebo določene stroke. To pa ali samo za pomožno osebo, kakor tudi za osebo, ki opravlja višja dela (delovodje, nadzorniki in slično). Le glede pomožnega osebja je paziti, da se ne sklene kaj nasprotnega določbam zakona o zaščiti delavcev, odnosno zakona o obr-

tih. (Tako sme biti pogojen le 8 ali 10 urni delavnik, nadure pa se smejo vršiti v posameznih primerih po zakonu z 50% poviškom. Odpovedni roki ne smejo biti krajši, kakor 14 dni.) Sicer pa se v kolektivni dogovor sme vstaviti vse, kar se smatra potrebno za ureditev medsebojnega službenega odmora. V tem pogledu sta pogodbeni stranki povsem svobodni, ker ni nikjer predpisano, kaka mora biti vsebina.

Sklenjen kolektivni dogovor velja potem bodisi na strani delodajalca, če pozneje vstopi v dotično organizacijo, kakor tudi za delojemalca, če pozneje vstopi v dotično podjetje in sicer avtomatično zamore skleniti pač delodajalec z delojemalcem posebni službeni dogovor, vendar pa je ta obsežen le v toliko, v kolikor je za delojemalca ugodnejši od kolektivnega dogovora.

Kakor smo že zgoraj omenili, se kolektivni dogovori sklepajo za daljšo dobo. Pri določevanju te dobe je vedno imeti v vidu položaj za stranke, ki nastane, če se ob nastopu končnega termina veljave kolektivne pogodbe — ta ne obnovi, odnosno se še ne sklene nov kolektivni dogovor. V takih primerih lahko nastane za službojemalca nepogodbena stanje, vsled česar vstopijo v veljavo le splošne zakonite določbe o delavni pogodbi. To pa utegne delojemalca občutno prikrajšati.

S tem so opisane bistvene sestavine kolektivnega dogovora, kakor so pri današnjem pravnem stanju v veljavi.

SONCE IN SENCA V NAŠI DEŽELI

ZAHTEVAMO SLOVENSKE KNJIGE IN SLOVENSKEGA DUHA

V zadnji številki smo na kratko sporočili, da je delno spremenjen zakon o šolskih učnih knjigah in da moramo vztrajati na svojem stališču za naše pravice, dokler v celoti ne prodremo s svojim slovenskim narodnim stališčem.

Prav je tolmačil »Slovenec«, da zahtevamo slovenske knjige ne samo po besedi ampak tudi po duhu. Razumljivo, da more biti zato dobra učna knjiga samo sad dolgotrajnega vestnega dela pravega slovenstva prežetega delavca. Slovenstvo pa je katoliško, globokoverno, z zgodovino naših dedov in z lepoto naše zemlje občuteno duševno doživljeno, izraženo z izbrano in izklesano našo besedo. To ni slovenstvo gramofonske plošče, to je slovenstvo, ki ima svojo dušo, to je pestro življenje. Iz tako občutnega slovenstva mora rasti naša knjiga, zlasti naša vzgojna šolska knjiga za bodočo rast našega narodnega imena in narodnega življenja. Vse drugo je surogat, ki ga mi odločno odklanjamo.

ZA TELESNO MOČ IN DUŠNO ZDRAVJE

Nismo športna, ne telesnovzgojna organizacija. Delavsko strokovna smo, pa še zraven na verskih osnovah zavedno narodna. Šport ni naš resor.

Vendar se zavedamo velikega pomena skrbi za vzgojo in rast telesno in duhovno zdrave mladine. Tako z veseljem vidimo v solidnem delu »Zveze slovenskih fantov« na kulturnem in tehničnem polju skrb za dvojno zdravje naroda.

Mlada organizacija bo v teh dneh 11. do 13. t. m. izvedla slovanske smučarske tekme na Črnem vrhu in v Planici. V Planico vozi 13. t. m. posebni vlak. Zanima-

nje za tekme, na katere pošlje češki Orel svoje najboljše tekmece, je veliko.

Upamo, da bo tudi ZZD dobro odrezala na tekmah, kjer bodo sodelovali mnogi člani-delavci.

SVETAL DOGODEK

Časopisi so že poročali. Pa je prav, da tudi mi ne gremo mimo majhnega dogodka. Kakor zdravje prihaja med nas vsako leto, tako prihaja tudi svetel dogodek, ki je na svetu tudi še sloga, ljubezen in skrb. Ne samo, kar daje zakon, več je delavcu treba. Treba mu je ljubezni.

Tale majhen dogodek, za katerega bi bilo škoda, ker je tako svetel, da bi šel mimo nas:

V Britofu pri Kranju je delavstvo s pomočjo podjetja ustanovilo pomožno blagajno za preskrbo delavcev, v katero je tvrdka za začetek prispevala znatno svojo podporo. Podjetje pa tudi drugače za delavstvo skrbi po svojih najboljših močeh in daje zgled, kako praktično reševati socialna vprašanja. Delavstvo pa to tudi uvidi. Med njim in podjetjem je pravo krščansko vzajemnostno razmerje, ki ga bolj ureja ljubezen kakor zakon pravice.

Prejšnjo nedeljo je imelo podjetje z delavci v tej pomožni blagajni svoj praznik. Blagoslov je bil njene nanovo preurejene hiše. Blagoslovil je hišo častitljivi župnik gospod Zupanc in imel tudi dnevu primeren nagovor, v katerem je poudaril, kako brez Cerkev ni mogoče rešiti socialnega vprašanja. Eden delavcev pa je rekel, da bi ne bilo nobenega komunizma na svetu, če bi vse tovarne delale po zgledu podjetja Zabret in Comp. v Britofu. Radi verjamemo.

varne za zaposlitev najbolj potrebnih. Nikdar ni gledal, kakšne pripadnosti je trpeči.

Dalje peče dopisnika »Nove dobe« in njegove somišljenike zavest, da imajo delavci, organizirani v ZZD, v tovarni tako veliko premoč. Peče jih pa zato, ker je ta organizacija v službi delavstva in ker ima tako gorečega duhovnega vodjo. Ker so hoteli pri volitvah na vsak način dobiti delavstvo na vajeti, so razglasili javne volitve in grožnjo, da bo vsak, kateri bo volil zeleno listo, odpuščen iz tovarne. Ker pa to ni pravilno, je Delavska zbornica prepovedala take volitve. Ko pa so oni spoznali, da so njim ure štete, so pa prešli k grožnjam: »Ako bodo zeleni zmagali, bo tekla kri!« Ker pa je to proti zakonu, sta se morala iti Podbregar in Lanjko zagovarjati na okrajno načelstvo. Zato pa sedaj tako razburjenje »Nove dobe«, češ: »Plave« kličejo v Celje, zeleni pa lahko nemoteno agitirajo od hiše do hiše.

Svetujemo g. dopisniku, kakor tudi njegovim gospodom naj vzamejo v roke »Navodila za volitve delavskih zapnikov«, pa se bodo v bodoče izognili sličnih potov.

»Nova doba« poziva delavstvo, da voli »plavo« listo, pa veliko jih ne bo zvrabila s seboj, ker na zeleni kandidatni listi so res delavci in delavke, katerim delavstvo zaupa.

BELEŽKE

PRESENETLJIVA SORODNOST

V zboru naših nasprotnikov so manjši in večji zvonovi, so visoki in nizki glasovi. Jeseniški »Kovinar«, kranjska »Sobota«, ljubljanska »Delavska pravica«, pa drug za drugim isto pesem pojo in tako slični so si včasih njihovi glasovi, tako do pičice podobni, da nehote spominjajo na istega mojstra, ki išče vzrokov in ljudski fronti povsod drugod po svetu, samo za težnje lastnega slovenskega naroda ima gluha ušesa. Presenetljiva je ta sorodnost »krščanskega«, JNSarskega in ljudsko frontaškega glasila, pa naj reče kdo, kar hoče.

TO SPADA NA STUDENEC

Hudo se je razburil levičarski »Glas delavca« nad našim člankom: »Naš pokret pometa tujo navlako«. Glas delavca more biti samo tedaj tako umazan, če svojo kulturo pije iz sličnih virov, kakor je »Glas delavca«. Pravi slovenski delavec se ne more ponižati do tako nizke stopnje. Veliko prečista je njegova duša, da bi mogla na pota tako nizke kulture. Samo zmerjanje in psovanje še ni delo za delavca. Kdor ga v njegovem imenu hoče vršiti, ga neupravičeno ponižuje. Takole nas psuje »Glas delavca«: »pogansko fašistični, podjetniški list«, »razbijaški list«, »protislovenski in protidelavski list«. Vmes med ta zmerjanja pa vpleta kopo neresnic.

Če ima »Glas delavca« še kaj psokv v zakladnici svoje kulturne bisage, naj jih v svojo sramoto le razkazuje med dostojnimi ljudmi, dokler ne bodo enoglasno mnenja, da spada na Studenec.

Naš pokret pa vseeno pometa tujo navlako in tujega duha in povsod uvaja tudi lepo slovensko miselnost in čisto govorenje.

KOT KRONISTI PRINAŠAMO

»Slovenec« z dne 27. jan. t. l. poroča: Čemu služi delo krščanskih socialistov.

Glavno glasilo JNS »Jutro«, ki analizira članke v »Delavski pravici«, glasilo krščanskih socialistov, pisanje tega lista končno sledeče karakterizira:

»Naša javnost mora biti krščanskim socialistom v njihovi težki borbi hvaležna za eno: iz skušenj, ki so jih doživeli na svoji lastni koži, potrjujejo, kako nepošteno in neiskreno je tisto farizejstvo, zavoljo katerega so se napredni Slovenci vedno tako dosledno in za ceno najtežjih žrtve borili proti zlorabi vere in cerkve v našem javnem in zasebnem življenju.«

Krščanski socialisti bodo gotovo od svoje strani hvaležni za simpatije, ki jih njihova »težka borba« uživa v »Jutrovem« taboru in še bolj so lahko ponosni na pohvalo, ki jo njihovo »krščansko socialistično delo« žanje pri naših framasonih.

Simbol krščanskih socialistov.

Po »Delavski pravici« posnemamo, da so krščanski socialisti, organizirani v Jugoslovanski strokovni zvezi, ki je za smerne svoje socialne delovanja sprejela papeške okrožnice, dobili novo znamenje — simbol: križ in kladivo (»Del. pravica« oboje piše z veliko začetnico, ne razumemo, čemu). O pomenu tega znamenja piše: »V Križu in Kladivu je razumeti vse ono, kar je višek končne sreče, končnega cilja, je višek naše borbe, našega dela in trpljenja. V tem simbolu je razumeti tudi način in upravičenost vseh naših borb proti onim, ki so pred 2000 leti, ki so vsako stoletje in ki še prav posebno sedanji čas živijo »življenje« s sredstvi in načinom, z grehom in tiranijo, z lažjo in krivico — po našem simbolu gre borba proti vsemu, kar ni krščansko, še prav posebno proti hinavstvu farizejskemu krščanstvu.« — Križ ima že dve tisočletji določeno vsebino, zato more služiti za ponazoritev samo tega, kar pod njim ves svet že pojmuje. Kladivo je bilo pred nastopom komunizma nevtralnno znamenje (v srednjeveških cehih strokovno), komunizem pa ga je v zvezi s srpom privzel za svoj znak in ga s propagando kot takega tudi uveljavil. Zato se doslej krščanske organizacije varovale mešanja teh znamenj. Slovenski krščanski socialisti, organizirani v JSZ, so prva krščanska delavska organizacija na vsem svetu, ki so si križ in kladivo izbrali za svoje znamenje in v tem izrazili tudi borbo »proti onim, ki so pred 2000 leti živeli z grehom in tiranijo, z lažjo in krivico.«

Beseda je izgovorna dovolj. Komentar je nepotreben.

NAŠI NAMEŠČENCI

V PETO LETO!

Naša tovariška nameščenska organizacija »Društvo zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije« je bila poživljena in postavljena na nove temelje pred petimi leti — v letu 1933. V življenju organizacij petletna doba navadno ne pomeni mnogo. Pri naših nameščencih pa nedvomno pomeni mnogo: pomeni začetek in zmago. Začetek je bil poln težav in nasprotovanj od skrajne desne do leve.

Danes je naša nameščenska organizacija velika, krepka in močna. Njeno glasilo »Bodočnost« izhaja v 2000 izvodih. Ima 10 podružnic; za troje novih podružnic pa so pravila že vložena.

Največja zasluga naše nameščenske organizacije je v tem, da je naše nameščence zopet združila z narodom. Liberalni duh je nameščence odtujil narodu, napravil jih za posebno kasto. Po zaslugi naših nameščencev tega ni več. Nameščene se zaveda svojega mesta med slovenskim ljudstvom in zlasti med slovenskim delavstvom in mu vsepovsod pomaga. Nameščene je bil prej v naših društvih redek pojav. Danes skoraj ni društva brez nameščencev. Celovodno vlogo imajo nameščenci v našem društvenem življenju.

Če bi »Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev« v petih letih ne doseglo ničesar drugega, je doseglo mnogo, ogromno.

Zato želimo našemu tovariškemu društvu ob njegovi petletnici mnogo uspehov in še večjega napredka.

PO SVETU

200 rudarskih rodbin je brez strehe, ker je plaz zasul v belgijskem rudarskem središču Charloiu 40 rudarskih hiš. Smrtnih žrtev ni bilo, ker so se prebivalci ob pravem času rešili iz stanovanj. V tem rudarskem kraju je tudi precej slovenskih rudarjev.

Vsi Judje so izključeni iz združenja poljskih študentov, ki so sprejeli ta sklep na zadnjem občnem zboru. Borba proti Judom se tudi na Poljskem vedno bolj izostruje.

Ljudsko glasovanje v švicarskem zveznem okrožju Lausaneau je odločilo z ogromno večino, da se vse komunistične organizacije prepoveda. To je prvi korak — kakor vse kaže bo švicarska komunistična stranka v kratkem razpuščena.

Nacionalistične čete so z nepričakovanim in energičnim sunkom razbile rdečo fronto med Granado in morsko obalo v širini 27 km. Nacionalistične čete so se utrdile na dominirajočih položajih s katerih bodo izvedle nadaljne akcije. Zdi se, da bodo po tem sunku napravili nacionalisti še drugi sunek v smeri iz Malage proti Almeriji, dočim bo drugi del njihove vojske prodiral od Granade proti morju.

Veliko veselje je zavladalo v vsej Holandiji, ker je ta dobila svojo prestolonaslednico. Novorojena princesa se po kraljevski naredbi imenuje princesa Oranije Nasavska ter bo po svoji materi prva prestolonaslednica, ako se ne bo rodil v družini sin, ki bo imel prvenstveno nasledstveno pravico.

Te dni je praznoval 60 letnico rojstva predsednik čehoslovaške vlade in eden največjih evropskih politikov dr. Milan Hodža. Velike so njegove zasluge za osvoboditve slovaškega naroda, prav tako veliki so načrti za združitve podunavskih držav Jugoslavije, Čehoslovaške, Avstrije, Madžarske, Rumunije in Bolgarije v eno gospodarsko politično celoto, ki bo združena nastopala proti drugim državam.

Stalin je dobil svoje nasprotnike tudi med voditelji sovjetske filmske industrije, ki so na tihem delali propagando proti Stalinu in Sovjetski državi. Ali so obsodbe proti tem voditeljem utemeljene ali ne, ne bomo zvedeli; pač pa je gotovo, da bodo končali za zidovi Ljubljanke ali pa v zgodnjem jutru pred puškami čekistov.

Svetovna judovska zveza je poslala na Zvezo narodov pritožbo zaradi preganjanja judov v Romuniji. ZN pa je odločila razgovor; najbrže vsled tega, ker je romunski zunanji minister Micesca zagrozil, da bo Romunija ravnala po svoje če se bo ZN usodila vtikati v njene zadeve.

Zasebno ali uradno, to se še ne ve, bo voditelj razkrajajoče se francoske ljudske fronte Blum odpotoval v Ameriko.

Albanski kralj se želi poročiti z 22 letno madžarsko grofico Geraldino Apponyjevo. Albanska vlada je potrdila njegov zakon, strica neveste pa sta prišla v Tirano, da uredita pravno in denarno plat. Težave bodo vsekakor nastale vsled tega, ker je kralj mohamedanec, dočim je nevesta katoličanka, kar ne bo mogoče spraviti po katoliških določilih v sklad.

Strašna eksplozija je nastala v soboto zjutraj v eni največjih italijanskih tovarnen za smodnik in razstreljivo pri Colferu blizu Rima. Delo je bilo v polnem teku, ko je naenkrat strašna eksplozija poglala tovarno v zrak pod katere razvalinam je našlo mnogo delavcev smrt. Eksplozija je povzročila baje zločinska roka.

V Sofiji so odkrili komunistične tiskarne in delavnice. Policija z vso vneto nadaljuje preiskavo. Komunisti so imeli dobro izpeljane vezi, da jim ni mogla oblast dolgo časa do živga, vendar se je policiji posrečilo odkriti vse, pri čemer je padel tej v roke velik materijal, ki pričra o obsežni komunistični delavnosti v Bolgariji.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, kaplan, Jesenice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Mišijonsko tiskarno: Jožko Godina, Groblje.

Polzela

»Nova doba« in »Polzelsko pismo«. V predzadnji številki J. N. S. arske celjske »Nove dobe« je bilo objavljeno »Polzelsko pismo«.

Šli bi mirno preko njega, da niso bile v njem omenjene volitve delavskih zapnikov v našem podjetju.

Prvo se spodtika dopisnik omenjenega lista ob slovesno poroko našega župana g. Turnška. Nevoščljiv mu je za darila, katera je prejel od občinskih odbornikov. Piše namreč kaj so mu darovali, da se pa ob tej priliki niso spomnili občinskih revežev. Vprašamo g. dopisnika, kdaj so se spominjali občinskih revežev oni odborniki s katerimi on simpatizira in kateri so tako dolgo neomejeno vladali na naši občini? Kadar so potrebovali njihove glasove! Drugače so pa vedno pozabili na nje. Takrat je bila brezposelnost v občini na višku, delo pa so imeli samo pri njih dobro zapisani ljudje, dočim »klerikalec«, delavec našega mišljenja ni bil vreden kruha. Prav nasprotno pa sedaj. Celov nasprotniki priznajo. Mnogo delavcev je do bilo pri drobljenju gramoza skromni za služek in tudi pri popravilu cest in pri regulaciji Savinje. Mnogo je tudi sedanji g. župan posredoval pri g. ravnatelju to-